

Часка большевикчи ужуражыр

Тарылгага белеткел дооступ турар

1951 чыл—Бия-Хем районда Кочетов атыг колхозтун колхозчуларынга улуг өөрүшкүлүг чыл болуп турар. Олар келир күзүң боотарынын артеле бооп организастатынып тургустунанында бээр он чыл болганын байырларлар.

Боттарынын он чыл оюн эгээртинмес бедик дүжүт биле демдегээр дээр Социалистик Күш-ажылдың Маадыры Маады Парымаага удурутурган хову ажылдакчылары тарылгага белеткелдерин колдуунда доозуп турар.

Колхозтун алдарлыг дарганы Фетулвэ часкы тарылгага хереклээр бүгүлэ чепсек-херекселдер септелгезия бедик шынарлыг дооскан

болгаш үрезин арыглаашкынын бүрүн дооскаш, дүжүдүн хынаарга бедик үнүштүүн көргүскен. Оон аңгыда тарылга шөлү чемишчидерявге 375 центнер өдөк, 20 центнер ыаш хүлүүн, 9 центнер куш өдээн белеткел алган болгаш ол ажылды ам-лаа үргүлчүлөө турар.

Колхоз бо чылын чер андар'ас. Бо чылдың тарылгазынга белеткээр 1000 га черде хар мөөңнээрин чорудуп турар.

Часкы тарылга ажылыга кирер ажил аъттары чемгеряне бедик шынарлыг сиген, саяан, сула болгаш өске даа концентраттыг чемверни курлаан.

Н. СЕЛИНА,
ВКП(б)-вин райком секретари.

Элбекшилдиг дүжүт дээш

Чаа-Хөл районнун Кара-Тал сумузунда Сталин атыг көдээ ажил-агы артынд ажил-ишчилери 1951 чылдың аскы тарылгазынга эки белеткенип турар.

Колхозчуларнын күженишкенин ажилынын түнелинде 20 андазынар, 8 илдерлер, 30 комуттар, 20 дооралар бүрүн септегинен. Часкы тарылгага хереклээр үрезин четче урдунган.

20 тонна кызыл-тас, 9 тонна сула, 4,8 тонна чичге тараа, 2,3 тонна арбай үрезин арыглап дооскан.

Септеле ажилында колхозтун дарганары Даргыт-оол, Чамзырты, үрезин арыглаашкынынга Уйну, Анай, Күске арал аът, шарыларны тускай азыраарынга эки кирип турарлар.

М. ДАНГИРАНЗА.

Часкы тарылгага сагыш салбайн турар

Кызыл районнун Көк-Тей сумузунда «Совет Тыва» көдээ ажил-агы арты бо чылдың часкы тарылга кампаниясынга багай белеткенип турар.

Эренгей меда-биле алырга, үрезин уларынын планы күүсетинген болуп турарында аңгыда үрезин арыглаашкынынга болгаш чепсек-херексел септелгезияге мынчага чедир эгелеп кирбээр. Андазынар, илдерлер, тараа чаштырар машиналарын септээр хамаан чок, дар-

ганнар чер чанында безин бөлүп эмгелөөзөн.

Часкы тарылгага белеткел ажилын доозар дугайында колхоз баштаар чери, колхозта партия, комсомол организациялары бичи-даа сагыш салбайн турар.

Ам соорулга болза, канчап-даа тургаш часкы тарылгага үлгерилгелеткенери болуп.

К. АЛЕКСИ.

Белеткелди улам күштелдирер

Чаа-Хөл районнун Чаа-Хөл сумузунда часкы тарылгага белеткел багай чоруп турар.

Сумуда «Бай-Булуң» колхоз, «Булак», «Бедик-Хавак» МЧАЭ-лер андазын, илир септелгезияге эгелеп кирбээр. Урезинер четче арыглаштырмаан. «Бай-Булуң» колхоз 50 тонна үрезинден чүглө 17 тонна, «Булак» МЧАЭ 30 тоннадан 19 тонна, «Бедик-Хавак» МЧАЭ 28 тоннадан чүглө 7 тоннаны арыглаан.

ларны аштаар, немей казар дугайында колхозтарнын баштаар черлери болгаш районнун суг ажил-агынын килдизи сагыш салбайн турар.

Мынчангаш колхозтарнын баштаар черлери, суг ажил-агынын килдизи болгаш көдээ ажил-агы килдизи часкы тарылганын чепсек херекселдеринин септелгезия, база үрезин арыглаашкынын доозарынче уланган тодаргай хемчеглери алырга чугула.

А. ЧАДАМБА.

Нийтинин херээ дээш чүткүл

Сүт-Хөл районнун Алдан-Маадыр сумузунда Орган-оол сонгулдалар үезинде муракчы агитатор болуп турган. Сумуда чагалдыларны почтачыдан ап, ону эзелеринге саат чок чедиреринге бот сонуургалдыг хемчеглери калбарткан. Ол ышкаш солуннарда парламентин

чүтүлдери тайылбырлар ажилдарны могаг чока чорудуп келген.

Эш Орган-оолдун хей-ниитинин херээ дээш чүткүлү, ажилга ак-сетилдиг кызымаа чүглө өөөлгү үедө эвес, мурнундан бээр илереп турган.

А. ДОПЧА.

Райкүсскомнун секретари

Ажылчы чоннарнын район Советинин күүсскомунун хей таламын бүгү ажил-чорудуулазынга ооң харысалгалыг секретари чугула ролды ойнаар хүлээлелиг.

Райкүсскомнун секретари—күүсскомунун, ооң килдистеринин, үргүлчүлүүнү коммиссарларнын болгаш көдээ (суму) Советтеринин ажилында язы-бүрү зөөлөлөрү энергия-биле чемгерин турар аккумулятор ышкаш шак ындаг чугула миян болуп.

Райкүсскомнун секретари районда ажил-херектиң байдалын, ооң экономиказын, ажил-агы болгаш культура тургузуушкунун билер төлөөдө, четчир дуржулгалыг кижи болуп ужурулуг.

Тыва автономнуг областың ажилчы чоннарнын областың Советинин күүсскомуну чоокта чаа райкүсскомнарнын секретарлеринин беш хонук хуусаалыг семинарын чоруткан. Олар Совет Эвилелинин, бүгү делегей байдалынын, совет тургузуунун дугайында лекцияларын дыңнаанар болгаш чер-чер Советтеринин күүсскомнарнын ажилынын практиктиг корум-чурумунун айтырылгалары-биле база танышанар.

Райкүсскомнарнын секретарлеринин нияд составын колдуунда чедиишкенин пикил алган деп чүвени демдегээрин эрежект. Оларнын хейи башкынын, юристиң ийкепке, нийти политиктиг, долу эвес ортумак болгаш ортумак эртемчилер, Оларнын барык шунтузу партия чырыдышкынынын четизинде хаара тутунган.

Боттарынын идея-теориялыг деңгелин болгаш ажилга мергежилгезин үргүлчү бедидип тургаш, райкүсскомнарнын секретарлери боттарынын мурнунда салдыган сорулгаларын чедиишкенин-биле күүседиң болулар.

Чижек кылдыр чамдык эштеринин ажилын көргүзүп болуп. К. Т. Шырыпчы—Току райкүсскомнун секретаринде ам 4 чыл ажилдап турар. Ооң аялы өскөлгө чижек кылдыр тургустунган. Ол боду чурумунг болгаш чыскаалдыг, ол райкүсскомнун ажилынын план-

нын билери ыракта четпес. Теориялыг билиглерин болгаш политиктиг билиглерин бедидери-биле черелештир райкүсскомнун секретари кижи ажил-агынын болгаш культура тургузуушкунун кундуз каны-даа адырынын өске ажилдакчылары-биле бир дөмей бодунун херезин мергежилин амыр соксаал чок шиңгээдип алыр ужурулуг.

Советтик системага планнапта болза, каны-даа ажилдыг кол адырларнын бирээзи болуп билинбир. Ынчангаш райкүсскомнун секретари план кылдыр мергежилди шиңгээдип алган турар ужурулуг. Ынчаарга райкүсскомнун ажилынын планы ажил-херектиң амырдыралдыг эрге-ажыктарына харылаан турар төлөөдө, ону чогадырынга килдистер эргелекчилери, советтин үргүлчү ажилдаар комиссияларынын даргалары киржир ужурулуг.

Ажилчы чоннарнын депутаттар Советинин күүсскомуну планын бадыларда ажилчы чоннарнын негеделерин болгаш херекелдерин хандырар дугайында эш Сталиннин айтышкынын кезээде сактыр ужурулуг: «Сен эки шоланын тургустун бе? азы чок бе? Чурталга, амырдыралдыг негеделерин экижиптиң бе? бюрократ эвес сен бе?, бистияң күш-ажылыгы улам түңгелдиг, бистияң амырдыралыгы улам-на культурулук кылды алдырыңа дузалаан сен бе?»—деп сонгузчулар айтырар эргелиг деп эш Сталин чугалаан.

Чонунг амырдыралдыг эрге-ажыктарына харылап турар шак ындаг планын чогадырынга болгаш ону күүседиңгери райкүсскомнун секретари чугула ролды ойнаар ужурулуг.

Эрткен чылын Кая-Хем район күүсскомунга болганын ышкаш планнаашкынын ышкаш кылды болбас. Аңаа март айда шиттирлээр дээр планы 9 айтырылгалары чыгызын-даа күүсетпээр, харын планнагытмаан 44 айтырылгаларын шиттирлээр турган, шак ындаг план кезээде күүсетинмес, чүге дизе, ону кылдыра райончун мурнунга ажил-агынын болгаш культура тургузуушкунун хөгжүлдериңин эрежект чугула айтырылгаларын баш удуз көрүп, планын тургузуушаан амырдырал райкүсском-

Молдав ССР, Бульбок районнун «Правда» колхозу эрткен чылын бай дүжүттү алган. Колхоз күрүнө-биле үзе санашкан. Колхозчулар 4 килограмм тарааны күш-хүнүңгө авансалап албышан ам үзе санажылда 3 килограмм тараа, 5 рубльди күш-хүнүңгө ап турарлар.

Колхозчу И. Ф. Радуканың өг-бүлези 1950 чылда 930 күш-хүнүң ажилдаанар. Олар үзе санаашкында 6 тонна чартык тарааны болгаш 4650 рубльди алганнар.

Чурукта: Колхозчу И. Ф. Радукан (оң талазында) бодунуң оглу Георгий-биле күш-хүнүңгө алган тараазын ап турары.

Чуруу П. Лисенкиннин. СЭТА-нын прессклешеши.

План күүседир дээш бүдүрүлгенин техниказын бүрүн ажыглаар

Районнарнын үлетпур комбинаттары эрткен аш чылдарнын дүргүзүндө ажилды келгени-биле бүдүрүлгелери калбарып турар. Бо аразында олар тускай орулга, чарылгалыг элээн улуг бүдүрүлгелер кылдыр өскөн болгаш озуп турар. Үлетпур комбинаттары техниктиг чепсек-херекселдер-биле хандыртынып турар. Техниканы ажыглавышаан, олар социалистик чарышты калбарткан.

Районнарнын үлетпур комбинаттары нийтизи-биле 1950 чылда бүдүрүлгенин 110 хуу күүсеткен. Ылангыя Кая-Хем районнун үлетпур комбинаты бүдүрүлгө онаалгазын — 131 хуу, Чөөн-Хемчик районнун Чадаанада үлетпур комбинаты—127 хуу, Тожунуң үлетпур комбинаты — 124,9 хуу, Шагаан-Арыгының үлетпур комбинаты—109,7 хуу, Танды районнун үлетпур комбинаты — 110 хуу күүсеткен.

1951 чылда бүдүрүлгө планын күүседир талазы-биле бүгү болдунар агалар районнун комбинаттарында бар. Ол районнарда партия, совет, хей-ниити организациялары бүдүрүлгелерге боттуп дузалап, социалистик чарышты боттуп удуруп тургазын биле үстүндө айткан районнун комбинаттары бүдүрүлгө талазы-биле чедиишкенирин болган. Мооң мурнунда Танды, Чөөн-Хемчик, Кая-Хем районнун комбинаттары ажил талазы-биле жомдунгай бүдүрүлгелер турганында ам бо үеде областың үлетпур комбинаттарынын муракчылары болган. Ол бүдүрүлгелерде ажилчыларнын 60—70 хууу стахановчулар, шалыпчылар болуп турар.

Кая-Хемнин районнун комбинаты (директору эш Решетников, парторганизациянын секретари эш Килин) — локомобильди (бус күжү-биле ажилдаар машинаны) хүндүс ышак дилеринге, дүне далган тыртырынга ажыглап тур-

ар. Сапог даараар, ышак чазаар, даараныр, дарганнаар салбырлары техника-биле хандырып, ажилчыларны доктаамал ажилдадып, оларнын ортузунга социалистик чарышты калбартып, ооң түнелини ай санаында үндүрүп келген.

Бүдүрүлгө кидис идик кылкычызы Будина, дарган Аржаков, даараныкчы Горбунова, сапог дааракчызы Шилигин, ышак дилерини Каменков болгаш оон-да өскөлөр 1950 чылда бүдүрүлгени онаалгазын 110 хуудан 150 хуу чедир күүседип турган. Бүдүрүлгенин ол муракчыларын хүндүгүт бижиктер-биле болгаш ашак-биле шаңнаан, оларнын аттарын бүдүрүлгенин хүндүлөл самбыразында делгезен.

Бия-Хемнин Туранда районнун комбинаты бүдүрүлгенин техниктиг чепсек-херекелин, бус күжү-биле ажилдаар машиназын чөп ажыглап турар аларган. Чазанылга, кидис идик кылыр, сапог даараар, даараныр болгаш дарганнаар салбырлар долу шимчээшкени-биле ажилдап келген. Ажилчыларнын ортузунда социалистик чарыш калбарган, оларнын 72 хууу бүдүрүлгенин онаалгазын 105 хуудан 130 хуу чедир күүседип турар. Социалистик чарыштын муракчылары Афанасев бүдүрүлгенин чыл планын — 104 хуу, Вахрашев — 112 хуу, ышак дилер бригаданын бригадир Медельин — 117 хуу, кидис идик кылкычы Неделина — 113 хуу, чазаныкчы Воронов — 129 хуу күүсеткен болуп турар.

Районнарнын үлетпур комбинаттарынын чедип алган ажилынын чамдык эки талаларын көргүзгөргө ындаг болуп турар. Ам соорулга болза, 1951 чылда бүдүрүлгенин онаалгазын күүседир дээш бүгү күштү мобилизастаар херек.

БАДАРЧЫ.

Районнарнын культура-чырыдышкын ажылдарынын дугайында

(Чагаалар допчулалы)

Районнарнын культура-чырыдышкын албан черлеринде ажилында улуг-улуг четпестерин бижикчилерин талазында чөптүү-биле шүгүмчүлээн элээн хей материалдарны бистияң редакция хүлээп алган. Оларнын чамдызын допчулап айтырга мындыг:

—Бистияң Танды районнун Будённый атыг колхозтун клубу чер-чер Советтеринге сонгулдалар белеткелгенин үезинде шамбай ажилдап турган чүве. Сонгузчулар ортузунга, млагыя анык өскөнгө хамаарыштыр лекция, илекселдерин, массалыг кезжелерин клуб ынаарда үргүлчү чорудуп турган. Культура-массалыг ажилдарга аныктар ышанч шынап-ла хандыкшып эгелеп турганнар. Чер-чер Советтеринге сонгулдалар кампаниязы-даа эрткен, клубтун ажилы ооң-биле кады соксаан. Бистияң чурттун амырдыралында болган база бир политиктиг улуг кампания—РСФСР-нин Дээди Советинге сонгулдалар ол клубтун ажилында барык-ла дашкаар болуп эрткен.

Сөөлгү үеде клуб колхозчуларнын культура-массалыг ажилынын оода болурунда шутт хоорунган болгаш ооң эргелекчизи эш Бобылев халас шалын чип олурар боордан башка, клубка политиказын ажилдары: лекция, беседаларны, шии, концерттерин, номчулга конференцияларын болгаш массалыг оюннар, хурал-суглааны шуут-ла чорутташкан. Хурал үргүлчү-ле хаалчак турар аларган. Клуб ажилы ол хире баксыраан турда, колхозта партия эге организация секретари эш Саралулов, комсомол эге организация секретари эш Никитина дүжүңгө-даа накийн турарлар — деп, эш Т. Васильев бижип турар.

—Чурттагыч чонунг ортузунга культура-чырыдышкын ажилын калбартып чорудар талазы-биле Барыин-Хемчик районнун чурт девискээри колдуунда элээн таарымчалыг чөп болуп турар. Элээн хей колхозтар барык-ла чагыс черде мөөң ажилдап турар. Ындаг турбуза, районнун культура-чырыдышкын килдизи (эргелекчизи эш Суге-Маадыр) колхозчулар ортузунга культура-массалыг кижизидилге ажилын калбартайн, колхозтар клубтарына, кызыл булунурага удурутургалар хандырбайн, оларга байлак литературалыг библиотекаларын организациялай турар. Концерт, шии болгаш өске-даа массалыг уран-чүлүдүң көргүзүлгери калбак эвес чоруп турар. Каш чыл бурунгаар организациятап тургустуулаан көнөр кызыл өглер боттарынын ажилын соксаткандан бээр эвээш эвес үе эрткен. Ол ышчаш районнун культура бажыны одаар ыш-биле хандыртынымаанында хандырынынга чедип турар.

Чонунг ортузунда кино көргүзүү хамаарыштыг кошкак чоруп турар.

Районнун культура-чырыдышкын килдизинге дорт удурутургалар хандырдып, хүн бүрү үргүлчүлүүнү практиктиг дузаламчызын көргүсө чогуур ВКП(б)-ник райкому, млагыя ооң пропаганда, агитация килдизи, райкүсском комсомол райкому, ол ышкаш областың культура-чырыдышкын килдизи идеология ашкылынын ол чугула адырынче кичээнгенин

кошкак салып келгенинде деп бодаар мен — деп эш Н. Норбу бижип турар.

—Чөөн-Хемчиктин Шемя сумузунга көдээ клуб организациясында бээр 10 чыл ашкан. Ооң ажилы экижирден туржук, чыл келген тудум улам дорайтал турар. Клубтун боду түрениң байдалче кирген: содгалары ойбак, иштиң чугайлавын турары-биле ханаларын ыш, хир дуй алган, кижиге көрүскениң каасталга чок. Клуб эргелекчизи эш Аракчаа ону культурулук байдалга тургузарынын улугу, бир чартында көжүт кирип алган, бужартадып олурар. Клубка мурнунда аны-бүрү дериг-херексел хей турган, ам ында чүг-да артаан: Ол чамык херексел чогуу кайнаар барган чүве ийик?

Көдээ чонунг ортузунга культурулук хөгжүлдениң оода болза чогуур клуб ажилы үдерең дүшкен турда, районнун культура-чырыдышкын килдизин эргелекчизи коммунист эш Оуур, ында партия эге организация секретари эш Тамбы-Сюрюң, суму Советинин даргазы эш Дамдың-оол олар мынчага каны-даа хемчег албайн келгенер. Мынчангаш ул клубтун ажилын экижип тургузарынче оиза кичээнгенин салза чогуур — деп эш Т. Александров бижээн.

—Шагаан-Арыг үлетпур комбинатынын комсомолчулары болгаш кеңигүн эвес аныктары боттарынын иштиңге культура-массалыг ажилдарын калбартып чорудары-биле тускай кызыл булуңу организацияташ, элээн таарымчалык кылдыр дерип алган турган. Комбинаттын дирекция чери аныктарын инициативазын деткип, улам дуза надарынын улугу, кызыл булуң деритинип, аян кирери билек-ле бодунг бухгалтерлерин алпарып саадалдыккан. Ынчангаш комбинаттын аныктары база-ла хөгжээр, дыштаныр, культура-массалыг ажил чорудар чер чок калганнар.

Ол кызыл булуңу хостадып бээр дугайында аныктар каш ууда чөптү негеделин тургузуп келген. А комбинаттын директору эш Бочегуров, партия эге организация секретари эш Шурмешев ук негеделин чөп-түр деп көрүүрүн улугу, херекке безин албайн турарлар— деп эштер Н. Спириин, П. Байкалова олар бижип турарлар.

База Тес-Хем районнун Чыргаландыда Калинин атыг колхозтун кеңигүнеринин талазында колхозка библиотеканы организациятап болгаш өске-даа культураны хемчеглерин ал чорудар дугайында колхоз баштаар черинин (даргазы эш Тараачи), партия эге организациязынын (секретари эш Батнар) мурнунга хей ууда негеделин салып келген турбуза, ону амдыга чедир түстөйтин турарын, эш В. Суваң-оол бижип турар.

—Чаа-Хөл районнун Шанчы сумузун ажилчы чонуну кино көрбээнинде бээр 6 чыл чедип турар. Кино көргүзөр дугайында олар райкүсскомун, ВКП(б) райкомунун мурнунга аас болгаш бижимел-биле-даа хей катап айтырыгы тургузуп келген. Чонунг ол негеделин мынчага чедир-ле күүсетинмей турар — деп эш К. Чүлдүм бодунг чагаазынга бижээн.

нарын билери ыракта четпес. Теориялыг билиглерин болгаш политиктиг билиглерин бедидери-биле черелештир райкүсскомнун секретари кижи ажил-агынын болгаш культура тургузуушкунун кундуз каны-даа адырынын өске ажилдакчылары-биле бир дөмей бодунун херезин мергежилин амыр соксаал чок шиңгээдип алыр ужурулуг.

Советтик системага планнапта болза, каны-даа ажилдыг кол адырларнын бирээзи болуп билинбир. Ынчангаш райкүсскомнун секретари план кылдыр мергежилди шиңгээдип алган турар ужурулуг. Ынчаарга райкүсскомнун ажилынын планы ажил-херектиң амырдыралдыг эрге-ажыктарына харылаан турар төлөөдө, ону чогадырынга килдистер эргелекчилери, советтин үргүлчү ажилдаар комиссияларынын даргалары киржир ужурулуг.

Ажилчы чоннарнын депутаттар Советинин күүсскомуну планын бадыларда ажилчы чоннарнын негеделерин болгаш херекелдерин хандырар дугайында эш Сталиннин айтышкынын кезээде сактыр ужурулуг: «Сен эки шоланын тургустун бе? азы чок бе? Чурталга, амырдыралдыг негеделерин экижиптиң бе? бюрократ эвес сен бе?, бистияң күш-ажылыгы улам түңгелдиг, бистияң амырдыралыгы улам-на культурулук кылды алдырыңа дузалаан сен бе?»—деп сонгузчулар айтырар эргелиг деп эш Сталин чугалаан.

Чонунг амырдыралдыг эрге-ажыктарына харылап турар шак ындаг планын чогадырынга болгаш ону күүседиңгери райкүсскомнун секретари чугула ролды ойнаар ужурулуг.

Эрткен чылын Кая-Хем район күүсскомунга болганын ышкаш планнаашкынын ышкаш кылды болбас. Аңаа март айда шиттирлээр дээр планы 9 айтырылгалары чыгызын-даа күүсетпээр, харын планнагытмаан 44 айтырылгаларын шиттирлээр турган, шак ындаг план кезээде күүсетинмес, чүге дизе, ону кылдыра райончун мурнунга ажил-агынын болгаш культура тургузуушкунун хөгжүлдериңин эрежект чугула айтырылгаларын баш удуз көрүп, планын тургузуушаан амырдырал райкүсском-

нун планнаан айтырылгаларында өске айтырылгаларны көдүрүп турган.

Күүскечи комитеттин хуралдарын болгаш ажилчы чонунг депутаттарынын Советтеринин сессияларын белеткээринге райкүсскомнун секретаринын ролу улуг. Килдистер эргелекчилеринин болгаш өске-даа активтиң дузаламчызынга даанып тургаш, секретарь болза, тодаргай болгаш бөдүүн дыл-биле бижип каан, ында айткан чүлү бүрүзү хоюлудан каржы бербес, бүгү принципалдыг айтырыг бүрүзүн хамаарышкан килдистер-биле баш удуз дугуржуп алган, хуралдыг чоруп турган үезинде хей артык шактарда маргалдаа үндүрбес шак ындаг шиттирлер төлөвилелерин белетээр хүлээлелиг. Күүсскомнун чугалажыр айтырылгаларын болгаш шиттирлер төлөвилелерин ийи хонук бурунгаар күүсском кеңигүнеринге дыңнаан турар ужурулуг.

Чоокта чаа Кызылдың хоорай күүсскомунга болганын ышкаш сессия болурун депутаттарга мырындай сессиянын мурнун чарында дыңаткан болгаш сессия каныг айтырылгалары чугалажырын дыңнаптааны дег практиканы болдуруп болбас.

Айтырылгаларын болгаш оларнын талазы-биле шиттирлерин бедик шынарлыг белеткээрден күүсскомнун хуралынын ийкепке, азы сессиянын ажилынын организациясты болгаш бедик деңгели хамааржыр алар. Шак ындаг белеткелди секретарь хандырар хүлээлелиг.

Ол сорулгаларын шиттирлештиреш, райкүсскомнун секретари херек эргелекчизинге корум-чуруму тургузар болгаш райкүсскомнун аппаратында күрүңгенин сагылга-чурумун күштелдирер хүлээлелиг.

Ажилчы чонунг билдириниңинерин болгаш негеделерин хүлээп алыры болгаш ой-шаанда көрүп шиттирлээрин хандырары болза, райкүсскомнун секретаринын ажилынын база-ла чугула адыры бооп турар. Райкүсскомнун бозурут секретари булалчак чорутун болгаш бюрократизмин дайзын. Ол корум-чурум чок чорук болгаш сандаргай чорук-биле шуут этпегин болбас ужурулуг.

Бо бүгү сорулгалары райкүсскомнун

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Бир дугаар сессиязы

Тайбың талалакчыларының Ийи дугаар Бүгү-делегей конгресинге чогаадып кылган программаны боттандырамы

Пьетро Ненниниң илеткели

БЕРЛИН. (СЭТА). Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүделиниң сессиязының февраль 21-де хүндүскү хуралына «Тайбың талалакчыларының ийи дугаар Бүгү-делегей конгресинге чогаадып кылган программаны боттандырамы» деп темалык илеткели Италиянык төлөзү Пьетро Ненни кылган. Ооң чугаалааны: —Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүделиниң сессиязы Варшава конгресинин соонда үш ай болганда Берлинге ажытылган. Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүдели хамыктың мурунда Тайбың талалакчыларының Ийи дугаар Бүгү-делегей конгресиниң шийтирлерин амыдырал ырынга боттандыра болгаш боттанырып болур негелдени чугаалашкан турар укурду. Ол шийтирлер, эң ылаңгыя «Катышкан Нациялар Организациязына кыйгырыг бижикти» бүгү делегейниң хой-ниитизи улуу-биле түдүзүп көргөн. Бистин Чөвүделиниң секретариаты «КНО-га кыйгырыг бижикти», Айыл чок чоруктуң Чөвүделиниң даргазына, Кыдат улус республиканык төлөзөкчизине, Айыл чок чоруктуң Чөвүделиниң доктаамал келжүниеринге, язы-бүрү чурттарның төлөзөлериниң баштыкчыларына болгаш КНО-нун чигине секретаринге база чоруктан «Кыйгырыг бижикти» күрүнелерин баштыкчыларына, бүгү делегейниң бүгү профөвилелдериниң организациаларына, язы-бүрү шаңын хүрээлерге база чоруктан.

Варшава конгресиниң түңгөлине болгаш «КНО-га кирген кыйгырыг бижикте» үндөзүлөш, бистин шимчээшкенивис эң ылаңгыя АКШ-та, Великобританияда болгаш скандинав чурттарында мурнуку хөвөр моондактарга таварып, Испанияда, Югославияда болгаш латин американык чурттарында ышкаш истен сүрөр чоруктарга таварып турар-даа, ол шимчээшкени делегейниң бүгү чурттарына дыка калбарган.

Совет Эвилелинге, улус демократиязының чурттарына, Кыдатка «КНО-га чоруктан кыйгырыг бижикти» калбаа биле чөпсүтүп, бо чурттарның бүгү чогу чугаалажып, чүдүлүп деп көргөз.

«КНО-га кирген кыйгырыг бижикте» идиң үндүргөн саналдарың чаңгызында Айыл чок чоруктуң Чөвүделинда, КНО-нун Кол Ассамблеясы-даа хүлээп албаан деп Ненни оон ыңай демдегелээ.

Бо хүн байдал кандыгыла?

Кореяда дайын уламчылашыаан турар. Варшавага тайбың талалакчыларының Ийи дугаар Бүгү-делегей конгреси чыгылган үедө, Кореяда америк интервенция чедийшининг доостурунага белен ышкаш көстүп турган. Ур болгаш дең эвес демиселге харыксырал баксыран корей армия аткаарлап турган. Оон соонда генерал Маэртунун армиязы корей армиязының болгаш кыдат эки-турачыларының катышкан күштериниң басымышына-биле аар-берге аштырышына таварышкан.

Айыл чок чоруктуң Чөвүдели-даа, КНО-нун Кол Ассамблеясы-даа чөрүлдээн канчаар-даа шийтирлөөрин көрбөз. Ак-бакыңның болгаш америк сенатаның күзел-соруунга алыскам, КНО болза, Кыдатты агрессор деп чарлаар дугайында (февраль 1-де хуралына) чөптүр эвес шийтирнн дагагазаашкы чокка үндүргөн, байдалды нарыдаган.

Кореяда болуп турары ышкаш, Вьетнамда дайын база-ла уламчылап турар. Ынчангаштың КНО улустарының аңа дааскан бедик сорулгазын күөседиринге, өске-биле чугаалаарга бүгү делегейге ыркым чорукту болгаш тайбыңны хандырамына улам-ча күш чок болуп турарын боду көргүзүп турар.

Күчүлээшкени үндөзүлөгөн АКШ-тын политиказы болза, Ырак Чөөн чүкө болгаш Европанык төвүнге тургустунган байдалдык чыдаганы болуп деп Ненни уламчылап чугаалаан. Бо политиканы америк дипломатияның удуртукчу дээри Ачесонун моң адаанда сестеринде илереткен ССР-эбиле чугаалажышкынырың түдө күштериниң деңгелин таарыштыр тургуска чорудуп болур — деп ол база катал бадыткан. Бе үедө Америка ыңдыр чаарыштырылган Югославияга (бодунуң жожа, хөлбөзөлериниң талазында Югославияга халдаашкына таварып болур чадавас

дээш, Чер ортузунуң далайының басынның чөөн кезээне, Ортааңы болгаш Чоокку Чөөн чүккө тургузарын оралдажып турар.

Бистин тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүдели дайын чайлаш чок болуп чүве эвес деп Сталиниң ытыкыры-биле дыңналган сестерин катал дактырлааш, база катал шийтирли-биле бадыткаар.

Бо үедө милитаристерниң лагери Атлантик Эвилелиниң улам-ча күштелип турар чөрүлдээзин бүгү талазында чара тыгып турар. Боо-чөпсөти улгатырар чорук Барыын Европанык чөпсөк чок болудуруп турар деп чугаалап болур, чүге дээрге, чөпсөглээшкн улгатырар чорук хамыктың мурнууда эң-не коык чурттары экономуң болгаш политиказын буураашкына кириер, оон соонда ол чорук бүгү блокка негээрээр.

Дайын ынысчылары аштымак берге чөрүлдээлерин түңгөлине берге байдалда туруп турар, хой-ниитиниң санал-оналыңа болгаш хосталганы, күч-ажылды база кестинди хлети камгаларыңче улустун шимчээшкени дүвүрээзининг чорукту үндүрбейн турар олар чөпсөглөн-даа, дайының белеткен-даа шыдаастар. Бо дүвүрээзинер болгаш шимчээшкени бир талазында оларның удул алыр дег илеткеп турган бүгү чүдөлерин ышкынырын өске таладан албадып турар.

Оон аңгыда дайың болгаш өлүмнүң оңарыңа чүткүлдүг шимчээшкени соокадырыңар бар турар аргаларын үнелеп көрбейн барып болбас ыңчаарга ол болдунар арга улур. Бүгү делегейниң улустарының өзү олдунар шимчээшкенин күчүзүп үндөвейн Сарыл болбас, оң илергелээшкени бистин чөвүделивис болур.

Варшава бистин чогаадып кылган «КНО-га кирген бижикте» тайбыңның программасы канжанында, даа артык күштүг болуп турар.

Бистин тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүделиниң бир дугаар сессиязының сөөлүг болушкуннарга үндөзүлөгөн сорулгазын боду-биле мынчалдыр тодаргайлап болур деп илеткелчи түңгөлине чугаалаан:

1) Бо үедө чүгө АКШ-тың чорудуп турары күштүг, провокацияны болгаш агрессиянык политиказының чөпсөз болуп турар болгаш эң баштайгы сорулгазыңче эвн кириер укурду КНО-нун бүстүп дүшкени болгаш күш чок болуп турарын делегейниң хой-ниитиниң санал-оналың мурнунга илеридеп көргүзөр.

2) Маэртур болгаш оң эвилелчи Чан Кай-шиңиң сүлээзинең удур Кыдат бодунуң хамаарышас чоруну камгалап турарда Кыдатты агрессор деп чарлап турарын шийтирлиг болгаш бижык-биле буруу шаар. Азиянык улустарының боттарының бакыңыга боттары өз болур эргезин камгалаар.

3) Ырак Чөөн чүккө чөрүлдээни шийтирлөөри биле беш улуг күрүнелериниң төлөзөкчизиниң чөвүдел хуралын болгаш Германияны катыштырар болгаш чөпсөз дүжүрлөөри биле дөрт улуг күрүнелериниң төлөзөкчизиниң чөвүдел хуралын чыыдырарын чөвүдел алыр.

4) Атлантик блогу совет агрессияны айыылдан тайбыңны болгаш Европаны камгалап турар деп чүгө үндөзүлөгөн чоруктуң күштерин америк политиказын хоп-мегезин илеретпешкан, чүвениң шынынын тайылбырларының бүгү-делегей кампаниязын организастаар.

5) Чөпсөглээшкени күштелдиринге болгаш оң уржуктарына удурлашышкыны, тайбың үениң үлөтүрүн дайын байдалына шийдиң турарына удурлашышкыны, бүгү улуска ажыкты хой-ниитиге укур-дузалык улуг ажилдардан ойтараар чоруктарга, улус масаларың амыдырал денелен куудалдыр чоруктарга удурлашышкыны национал болгаш бүгү делегей масштабына организастаар.

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүдели бодунуң сыры катышкан шыңы хажык чок демисел биле улустарың идегелин чаалап алыр болгаш бодунуң дээри сорулгазы—тайбыңны бийлелерин күөсөдир болгаш кийи төрөлгөтени делегейниң үш дугаар дайынының айылында чарып алырын хандыраар.

Ив Джонсон улуг сорук киришкн биле чугаалаан.

Бүгү-ниң тайбыңны хандырып болур болгаш делегейниң улустарының бозулг акы-дунмалыкы чорунуң үндөзүлөгөн саялы болур идекпейлг ажыкче тайбың талалакчылары Джонсон бодуну чугаазының түңгөлине кыйгырган.

Кара Африканың улустарының төлөзөкчизин, тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүделиниң бюре кежигүчү Габриэль Д'Арбусе колоний болгаш хамаарылгалык чурттарның дугайында Варшавага тайбың талалакчыларының Ийи дугаар Бүгү-делегей конгресиниң шийтирлерин амыдырал кырынга боттандыраар айтырыг дугайын чугаалааш, бо чурттарың чоңу 800 миллион кижи амып турар төлөздө, милитаристер бо үедө бо чурттары боттарының стратегиг чугула баазалары болгаш чиг-эт тып алырының чери кылдыр көрүп турар чүве төлөздө, бо айтырыгың улуг укур-дузаның демдегелээ.

Колониялдык болгаш хамаарылгалык чурттарның улустарының хосту эргешпөз дээш демисел улустарың тайбың дээш ниити демисел-биле хопбашка болгаш ыңчангаштың бистин деткичвис негетенип турар деп Д'Арбусе чугаалаан.

Февраль 21-де Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүделиниң хүндүскү хуралына Ненниниң илеткелиниң талазы-биле санал-шүгүмчүлдерге профессор Дембовский (Польша) чүве чугаалаан.

Февраль 21-де Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүделиниң хүндүскү хуралына Ненниниң илеткелиниң талазы-биле санал-шүгүмчүлдерге профессор Дембовский (Польша) чүве чугаалаан.

Профессор Дембовский бодунуң чугаазына польша улус Германиянык демократтыг республиказының улустары-биле, бүгү немец улус-биле Барыын Германияны катал чөпсөглөөринге удур оң демиселинге, герман айтырыгың тайбың өзү-биле шийтирлөөринге оң күзелинге, тайбың демократтыг үндөзүлөгөн бадымдалаш, Германияны катыштырарына катышып турар.

Хүндүскү хурал Алжирниң төлөзү Бүшама база чүве чугаалаан. Оон соонда алдар-сурагы немец шүлүкчү Иоганнес Бехар чүве чугаалаан.

Бехар Германиянык демократтыг республиказының тайбың хогскулдээниң чедийшинериниң дугайын тодаргай чугаалаан.

Февраль 22-де Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүделиниң сессиязының эргени хуралы Берлин университетиниң ректору профессор Фридрихт даргалааны-биле эрткен болгаш Пьетро Ненниниң илеткелиниң талазы-биле шүгүмчүлдер улумчылап турган.

Бир дугаарында Филиппинерниң төлөзөкчизи Мануэль Крус сөс алган. Филиппин улус өскөржичи хөй эвес

болук кижилерден аңгыдаазы бүгү чурттарның тайбыңга ынак миллион-миллион кижи-биле кады тайбың дээш чугаа чок туржуп турар болгаш америк империализмниң кем-буруулу планнарына удур демиселди уламчылаар деп Крус чыгылганарга ыныктырган.

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүделиниң кежигүчү Петрос Коккалис (Греция) Тайбың талалакчыларының Ийи дугаар Бүгү-делегей конгресиниң шийтирнн Грецияда канчаар-даа аажок улук хүлээп алганы болгаш өлүрүкчү хемчеглер туруп турар-даа бо чуртта тайбың талалакчылары кайи хире улуг ажилды кылганының дугайын чугаалаан.

Оон соонда совет төлөзөкчи академик А. И. Опарин индир кырынга үнүп келген.

Академик Опарин бо үедө империализмниң герман армияны катал тургузарының болгаш оң агрессорларның армиязына кириериниң талазы-биле хемчеглерни боттандырып, Барыын Германияны катал чөпсөглөөр айтырыга тусак доктааган.

Дайынырак чорук Японияда база төрүтүп турар, ында политиказы күштер деп адаары хенертен көзүдөп, оларны бо үениң чөпсөз-биле чөпсөглөп херексээрнн алчалыны-биле чоруп турар. «Суг күжү-биле ажилдар элестри стациаларың, Волгага болгаш Амур-Дарыяга, Украинаның мурнуу чүгүнге болгаш Крымнык соңгу талазына сугарыла болгаш сугландырыла каналдарың туудушкунуң стачиңы планнары боттандырып-биле чөпсөглөтүр совет кижилериниң бистин чурттуң мурнуу болгаш мурнуу-чөөн талазына дийриг бойдушту чаартып турар улуг ажилдарга шүүт киржир үлүгчү аажкени совет эртемдээн — болгаш меңээ оонажып турар-деп академик Опарин чугаалаан.

Оон соонда Германия болгаш Японияны катал чөпсөглөп турар дугайында илеткели тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүделиниң бюрозунуң кежигүчү Ив Фарж (Франция) кылган.

(СЭТА).

Герман болгаш япон проблемалары тайбың арга-биле шийтирлээри

Ив Фаржтың илеткели

БЕРЛИН. Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүделиниң февраль 22-ниң эргени хуралына «Герман болгаш япон проблемалары тайбың арга-биле шийтирлээрин дугайында» Ив Фарж илеткел кылган.

Ол проблемаларың дугайын чугаалажып кирип тура бистер бо хүн моң адаанда болган фактылары база катал бадыткап болур бис деп Ив Фарж чугаалаан:

Дайының атомнук чөпсөзүнң бир частышыны 1945 чылдың июль 16-да Аламоса (Нью-Мексико штатында) болган, ол болза, Потсдам конференциязы ажыгынарының бир хонук бурунгаар болган; дайын үезинде ажылаан бир дугаар атомнук бомбаны 1945 чылдың август 6-да америк урудулчу япон хоорайны кырыңче октап дүжүргөн, ол болза, эвилелчилерин аразында чардыган дугуржулганы өзүгаар совет армия Японияга удур шаап кирериниң ийи хонук бурунгаар болган.

Делегейниң ийи дугаар дайыны доостуру билек-ле бистер ийи дугаар фактыны демдеглээр укурга таварышкан бис деп илеткелчи чугаалаан. Чүл дие, дайын чоруп турган үезинде эвилелчилерниң аразына чөвүдел алындын дугуржулга, кажан дайын сөөлүдөгө проблемаларың тайбың арга-биле шийтирлеп ап болур аргалар тыптып келдире бүстүп дүшкөн. Тодаргайлаарга, Американың чазза бодунуң хол үжүү салып каан керээ-дугуржулгалары боду каржызы-биле чөрчүп үрээ.

Ол дугуржулгаларың оңа чүдөлдөрү чүтүрүлгө—дээш, Ив Фаржтың үр-үлчүлүп чугаалааны болза: ол дугуржулгалар болза, дайын үүлгединиң дугайында Германия болгаш Японияны харысалгалының дугайын доктаадып айткан турган; ында улустарың айыл чок чорунуң эрге-ажыын бадымдалаш дайын үезинде чөвүдел алындын турган улустар аразының кады ажылдажылгазының принцияны тайбыңның үезинде хөвөр камгалап артыраының үндөзүлөгөн айткан турган; ында Германия болгаш Япониянык шийириг чөпсөглөөшкени болгаш америка хамаарышан үлөтүрлерин узуткап чок кылар дугайын айткан турган. Ол болгаш өске-даа керээ дугуржулгаларда бүгү делегейниң улустарың национализм болгаш фашизмниң ыңчангышкынында камгалап алыр дугайында чаагай хүлээлге дугуржулгалары чарып, хол жүмктерин салган турганы бистерге бийдинг деп ол чугаалаан.

Бир эвес ол керээлерде болгаш дугуржулгаларда оңаатынган хүлээлгелерин эвилелчилер шүүт херек кырынга ак-сеткилди күөсөдир, Германия болгаш Япониянык шийириг чөпсөглөөшкени дүжүрүңгө үндөзүлөгөн бүгү-ниитиянык шийириг чөпсөглөөшкенин дүжүрүңгө оруунче шийтирлиг базым

Кореяда болушкуннар

Улустуң армиязының Кол команди-лалының дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореянык улус-демократтыг республиказының Улустуң армиязының Кол командьлалының февраль 27-де меделээни болза, фронтунуң Топ участкага Улустуң армиязының кезектери тулушкуннарың чоруп турар үезинде дайының дийриг күжүңге болгаш техниказыңа улуг чидиргелерни таварыштырган.

Хенсонун (Олзю) мурнуу чүгүнде районда хөдөйл чоруп турар Улустуң армиязының кезектери лисыманчы тос дугаар дивизияга улуг тулушкуннары таварыштырган. Дайын элөөн каш чүс солдаттары болгаш офицерлерни өлтүрүп болгаш багылгылар база 400 кижи татуруп когаран. Дайының 30 автомашиналары чок калдынган. Дыка хөй шериг чөпсөз эжелетинген.

Февральниң 26-да Улустуң армиязының кезектери Сеул району дайының ийи самолөдүн андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореянык улус-демократтыг республиказының Улустуң армиязының Кол командьлалының февраль 28-те меделээни болза:

Улустуң армиязының кезектери-биле кыдат эки-турачылар фронтунуң бүгү участкаларында дайының чорудулгаларын үрүлчүлөөннөр.

Улустуң армиязының шериг-далай кезектери 1950 чылдың июнь 25-те 1951 чылдың февраль 22-ге чедир америк болгаш лисыманчыларың чөпсөтүр күштеринге моң даразында чидиргелерни таварыштырган.

Сугже кирирге: 2 крейсер, 11 эсминчилер, 5 тральщиктер, 4 танкымык катерлер, 17 десант суднолары, 6 транспорттерлар, а ол ышкаш өске хериниң 5 суднолары.

Урегдээни: 3 крейсер, 13 эсминнер болгаш 3 тральщиктер.

Ындыг хөвир-биле америк болгаш лисыманчы 69 корабльдерни сугже дүлгөн болгаш үрегдээ.

(СЭТА).

Мурнуу Кореяда партизан шимчээшкени

ПХЕНЬЯН. Канво мочунуң мурнуу кезээнде Ким Ын Доннуң командааны партизан отряды хөдөйл чоруп турар. Ол отряд америк агрессорларнык шериглеринге болгаш чалчаларыңче олар халдавышаан, эрес-дидим чоруктарыны кылып турар. Канво мочунуң мурнуу кезээни хостаттырган районнарың чурттакчылары отрядтың эрес-дидим демиселдерин беди-биле үнелеп турар болгаш оларга дузалачы көргүзүп турарлар.

Ол партизан отрядын эрткен чылдың октябрьниң ортан үезинде организастаан. Ол үеден бээр ол отряд дайының тымыкче ханылап киришкан, оон коммунистияны үрегдөп, дайынык операцияларың планын бузуп, оларын дийриг күжүңге болгаш шериг техниказыңа улуг чидиргелерни таварыштырып келген. Чүгө ноябрьниң 7-ден январьниң 13-не чедир Пхенчхан Ионвол болгаш Хенсон районнарына отряд 10 улуг операциялары чорудуп, америк болгаш лисыманчы шериглериниң 1.030 солдаттары болгаш офицерлерин чок кылып, 230-ин туткулуп алган. Ол отряд дайының 10 бооларын, 9 аар болгаш чың пулеметтарын, 240 винтовкалары, 5 автомашиналары болгаш 600 муң ажык патроннары эжелеп алган.

Февральниң эгезинде Пхенчхан, Ионвол болгаш Хенсон районнарына отряд алдарлыг Улустуң армиязының кезектериниң болгаш кыдат эки-турачыларың тулушкуннарыңа улуг дузаларын көргүскөн.

Ким Ын Доннуң партизан отряды Ли Хи Самнык командааны партизан отряды-биле кады февральниң 5-те Хенсон району дайының аттаарлап турар шериглеринге халдааннар. Тулушкунна партизаннар дайының 150 аажок солдаттары болгаш офицерлерин чок кылган болгаш дыка хөй шериг чөпсөз эжелеп алган.

(СЭТА).

Кореяда 9 дугаар америк корпустуң командьлалыкчызының өлгөни

ЛОНДОН. Кореяда Рейтер агентилеңи корреспондентиниң дамчыдып турары-биле алырга, Кореяда 9 дугаар америк корпустуң командьлалыкчы генерал-майор Моор февральниң 24-те оон самолөдү катастрофага таварышкан үезинде ол ажырайып артан-даа болза, хенертен өлгөн. Моор болза, чүрөк чарлышынында өлгөн.

(СЭТА).

Харысалгалы редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Шетиникин кудумчузу, бакың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысалгалы редакторнуң 3—62; харысалгалы редакторнуң оралакчызының, партия амыдыралың, культура болгаш амыдырал, литература болгаш уран-чүл килдистериниң —3—88; харысалгалы секретарының—3—88; пропаганда болгаш агитация, көдөз ажыл-агый, ышкани информация, үлөтүр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң, бухгалтерияның—3—85.

Облауукомунд үнөдүрүшкени

Облауукомунд үнөдүрүшкени

Облауукомунд үнөдүрүшкени

Облауукомунд үнөдүрүшкени

Облауукомунд үнөдүрүшкени